

Utbildningsinspektion i Högalid-Abisko rektorsområdes grundskolor

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Högalid-Abisko rektorsområde	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	80
Skolbarnsomsorg	72
Förskoleklass	30
Grundskola	505

Högalid-Abisko rektorsområde består av Högalidskolan och Abisko skola. Utbildningen vid Högalidskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Abisko skola har 13 elever och omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9. Fritidsverksamhet bedrivs i Högalidskolans lokaler. I rektorsområdet finns också två förskolor och sju familjdaghem.

Högalidskolan är belägen i Kiruna centralort och Abisko skola ligger i samhället Abisko, cirka 10 mil från centralorten. Ett fåtal elever i rektorsområdet har skolskjuts. Högalidskolan är byggd 1967 men är under senare år om- och tillbyggd. Abisko skola blev klar 1920 och en sim- och gymnastikhall tillbyggdes 1975. Delar av skolan är ombyggd under de senaste åren.

Högalidskolans elever i förskoleklass och årskurserna 1 till 6 är indelade i årskursvisa klasser. I årskurserna 7-9 tillhör samtliga elever i en årskurs samma klass. De har sedan delats in i olika grupper. Gruppernas sammansättning varierar något beroende på ämne. I Abisko skola tillhör de 13 eleverna olika årskurser men arbetar delvis åldersintegrerat.

Personalen vid Högalidskolan är indelade i årskursvisa arbetslag. Personalen vid Abisko skola utgör ett arbetslag.

Högalidskolan har under de senaste läsåren tagit emot elever från Norrmalmskolan som helt lagts ner från och med läsåret 2003/2004.

På Högalidskolan anordnas integrerad samisk undervisning för nio elever.

Genomförandet av inspektionen i Högalid-Abisko rektorsområde

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Högalid-Abisko rektorsområde har bestått av undervisningsråden Pererik Hagberg och Jonas Hedström. Besök i Högalidskolan och Abisko skola påbörjades den 21 september och avslutades den 23 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Högalid-Abisko rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Högalid-Abisko rektorsområde genomfördes formella intervjuer med rektorn, elevvårdande personal och lärare. Gruppintervjuer genomfördes också med elever i årskurserna 6 och 9 samt ett antal föräldrar. Verksamhetsbesök gjordes i förskoleklassen samt årskurserna 2, 6 och 9. Under besöket fördes också samtal med elever, lärare och annan personal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Den samlade bilden från inspektionen av Högalidskolan och Abisko skola är trygga skolor med en bra stämning mellan elever och personal. I Högalidskolans kvalitetsredovisning från år 2003 anges att tryggheten på skolan har ökat och att konflikter sällan inträffar. Vidare anges att barnens språk har förbättrats och att deras förmåga att lösa konflikter på egen hand har utvecklats. Eleverna känner sig överlag trygga på skolorna vilket också bekräftas av personalen och inspektörernas observationer.

I kvalitetsredovisningen anges också att barn och elever vid Högalidskolan har fått en ökad kunskap om och förståelse för olika kulturer samt kulturyttringar. Vid inspektionen framkommer dock att det på Högalidskolan finns inslag av främlingsfientlighet och att det har förekommit kränkande behandling på skolan.

Inspektionen visar att eleverna generellt tar ansvar för sin utbildning. Eleverna visar i allmänhet respekt för andras uppfattningar och de känner väl till att skolan inte tolererar kränkande behandling.

Eleverna vid de två skolorna visar att de kan argumentera för sina åsikter och uttrycker att det är viktigt att vara delaktig och kunna påverka. Möjligheten att påverka det pedagogiska arbetet och undervisningen varierar beroende på vilken lärare som ansvarar för undervisningen.

Högalidskolans elever får i varierande utsträckning utöva inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Vid inspektionen i Högalidskolan framkommer inte några tydliga exempel på att eleverna är delaktiga och påverkar i frågor som har gemensamt intresse för eleverna. I Abisko skola visas dock exempel på att eleverna är delaktiga och påverkar vissa delar av verksamheten. Exempelvis behandlas gemensamma frågor som trivselregler vid skolans elevrådsmöten.

Inspektionen visar att det finns elevråd på båda skolorna. På Högalidskolan framkommer dock ingen tydlig uppfattning hos personal och elever avseende elevrådets betydelse och dess möjlighet att påverka verksamheten. Vid intervjuer framkommer också olika uppfattningar om skolan egentligen har något elevråd.

I allmänhet värnar eleverna om sin miljö och förekomsten av klotter eller annan skadegörelse på skolorna är låg.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Högalid-Abisko rektorsområde når godtagbara resultat i arbetet med normer och värden.

Inspektörerna bedömer att Högalidskolan bör förbättra elevernas delaktighet och inflytande, såväl i gemensamma frågor av intresse för eleverna som i deras undervisningssituation.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Andelen elever vid Högalidskolan som nått målen i alla ämnen under år 2003 var 62,7 procent (andelen för riket var 74,8 procent). Andelen behöriga elever till gymnasiet under 2003 var 72,9 procent (andelen för riket var 89,9 procent). Det genomsnittliga meritvärdet under motsvarande år var 187,5 poäng (riksgenomsnittet var 205,4) för Högalidskolan. Från år 1999 och framåt har ovanstående betygsresultat för Högalidskolan varierat från år till år. Resultaten för år 2003 var dock lägre än motsvarande resultat år 1999.

Flickorna vid skolan når betygsstegen väl godkänd och mycket väl godkänd i högre grad än pojkarna avseende slutbetyg per ämne i årskurs 9. Det genomsnittliga meritvärdet för 2003 var 191,9 poäng för flickorna och 183,5 poäng för pojkarna. Skillnaden i meritvärde mellan pojkar och flickor har dock minskat i jämförelse med resultaten år 2002.

Under år 2003 är matematik, kemi, fysik och biologi några ämnen som uppvisar små skillnader avseende betygsresultat och kön medan exempelvis svenska, geografi, bild, hemkunskap, idrott och hälsa samt de samhällsorienterade ämnena visar större skillnader.

De resultat för år 2004 som Högalidskolan presenterat avseende de nationella ämnesproven i årskurs 9 visar att cirka 75 procent av eleverna har uppnått målen i matematik, cirka 85 procent i svenska och cirka 90 procent har nått målen i engelska.

Högalidskolan har även genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 5. I svenska har cirka 85 procent av eleverna uppnått målen och i engelska cirka 95 procent av eleverna. I matematik har cirka 70 procent uppnått målen.

Inspektionen visar att elever och föräldrar i allmänhet känner till målen för utbildningen och betygskriterierna för de olika betygsstegen. Vid inspektionen visas också exempel på att eleverna utifrån ålder och mognad har insikt i sitt eget sätt att lära.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Högalid-Abisko rektorsområde når godtagbara resultat av sitt pedagogiska arbete.

Inspektörerna bedömer att Högalidskolan bör förbättra kunskapsresultaten så att fler elever når målen i alla ämnen samt att fler elever når de högre betygsstegen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I sitt arbete fokuserar Högalidskolan på att stärka elevernas värdegrund bland annat genom etiska samtal både enskilt och i grupp. Enligt skolans kvalitetsredovisning arbetar skolan också med kompisamtal, drama- och trygghetsövningar, avslappning och massage. Högalidskolan har elevskyddsombud som även fungerar som elevernas ”antimobbningsombud”.

Högalidskolan har en ”Antimobbningsplan” som beskriver hur skolan förebygger mobbning och hur skolan arbetar när mobbning upptäcks. Planen anger att varje arbetsenhet avgör hur den vill arbeta förebyggande mot mobbning men att enskilda samtal och gruppsamtal alltid bör ingå som en del i detta arbete. Arbetsenhetsledaren ansvarar för att skriva en plan för hur arbetsenhetens arbete går till.

Planen innehåller inte någon särskild beskrivning om hur skolorna motverkar kränkningar mellan elever och anställda på skolan. Vidare beskriver planen inte skolans arbete med att förebygga andra former av kränkningar än mobbning.

Inspektionen visar att elever och föräldrar inte har kännedom om handlingsplanen mot mobbning. Vidare framkommer att Abisko skola inte har något eget handlingsprogram mot kränkande behandling och att Högalidskolans handlingsplan inte har förankrats på Abisko skola.

Inspektionen visar att Högalidskolan arbetar med värdegrunden i sina arbetslag. Vidare finns det tydliga trivselregler på skolan. En tydlig övergripande samsyn eller gemensamt övergripande arbete på skolan framkommer dock inte vid inspektionen. Vidare framkommer inte någon tydlig delaktighet från elever och föräldrar i skolans övergripande arbetet med normer och värden samt att motverka kränkande behandling. Inspektionen visar att skolorna inte har någon organiserad samverkan med föräldrarna.

Arbetet inom Högalidskolan avseende elevernas inflytande över sin utbildning varierar beroende på ämne och lärare. Eleverna får i varierade utsträckning planera och utvärdera undervisningen tillsammans med läraren. Hur skolan ger eleverna förutsättningar till inflytande avseende arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll varierar också.

Abisko skola arbetar medvetet med att ge eleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter. Skolan genomför ofta aktiviteter utomhus och har schemalagt tid för rörelse och lek utomhus. Högalidskolan har schemalagd tid för sitt hälsofrämjande arbete.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet inom Högalid-Abisko rektorsområde är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör förbättra sitt handlingsprogram mot kränkande behandling och även förankra ett handlingsprogram för Abisko skola. Högalidskolan bör också utveckla sitt övergripande arbete med värdegrundsfrågor och förbättra elevers och föräldrars delaktighet i detta arbete.

Vidare bör Högalidskolan förbättra sitt arbete avseende elevernas inflytande över sin utbildning.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

På Högalidskolan samverkar förskoleklass och årskurs 1 på ett medvetet sätt. Exempelvis har lärarna gemensam planeringstid och barnen är tillsammans på utedagar och har gemensamma temadagar samt "pysseldagar". Samverkan i den dagliga verksamheten varierar men sker exempelvis i form av att eleverna fortsätter med de arbeten som påbörjats i förskoleklass. På Abisko skola sker samverkan mellan förskoleklass och skola på ett naturligt sätt i den dagliga verksamheten.

Arbetslagen inom rektorsområdet har stor frihet och tar eget ansvar för sin förbrukningsekonomi, hanterar vikariat själva samt har eget ansvar för de medel som finns avsatt för kompetensutveckling. Arbetslagen hanterar också en stor

del av elevvården och arbetet med att motverka kränkande behandling. Personalen deltar i olika arbetsgrupper på skolan som arbetar med att utveckla verksamheten. Exempelvis finns ett biblioteksråd, en kvalitetsredovisningsgrupp och grupper för internationellt arbete.

I de högre årskurserna har eleverna en mentor. I årskurserna 7-9 definieras hela årskursen som en klass och eleverna delas sedan in i grupper som i huvudsak är varaktiga under läsåret. Vid olika tillfällen kan dock grupperna vara flexibla och förändras under läsåret beroende på elevernas behov. I de naturorienterade ämnena har eleverna i de högre årskurserna vid enstaka tillfällen delats in i flick- och pojkgrupper. Detta förekommer också periodvis i ämnena svenska, matematik, engelska och de samhällsorienterade ämnena. Det är arbetslagen som bestämmer hur eleverna fördelas på de olika grupperna. Inspektionen visar att rektorn inte aktivt deltar i gruppindelningen och att några formella beslut avseende gruppindelningen inte har fattats.

Vid Abisko skola bedrivs undervisning avseende elevernas språkval i årskurserna 6-9 i huvudsak genom användande av informations- och kommunikationsteknik. Eleverna sitter i ett klassrum och har kontakt genom en videokonferens med Högalidskolan och de undervisande lärarna. Personalen vid Abisko skola har under dessa lektioner tillsyn över eleverna och kan vid behov stödja och hjälpa eleven. Aktuella elever åker vid enstaka tillfällen till Högalidskolan för att träffa de undervisande lärarna.

På Abisko skola dokumenteras elevernas kunskapsutveckling på ett medvetet och tydligt sätt. Dokumentation samlas och används sedan för att skapa en möjlighet för eleverna att ta ansvar och skapa en delaktighet. Inspektionen visar att förekomsten och omfattningen av motsvarande dokumentation på Högalidskolan varierar beroende på lärare och elevernas ålder. Kiruna kommun genomför i nuläget ett utvecklingsarbete som avser individuella utvecklingsplaner vilket även rektorsområdet kommer att arbeta med.

Föräldrar, elever och lärare uppger att utvecklingssamtal genomförs två gånger per läsår. Genomförandet av utvecklingssamtalen varierar beroende på vilken lärare som håller i samtalen. Den dokumentation som utgör underlag för bedömning av elevens utveckling varierar liksom innehållet i den information som skolan ger elever och föräldrar före utvecklingssamtalet. Elever och föräldrar uppger att de vid utvecklingssamtalen får information om elevens sociala och kunskapsmässiga utveckling samt att de generellt anser att utvecklingssamtalen fungerar bra.

För arbetet med elever i behov av särskilt stöd finns det för Högalidskolan en medveten arbetsgång för identifiering av vilka elever som är i behov av stöd. Om någon elev verkar ha svårigheter i skolarbetet kontakter aktuell lärare skolans specialpedagoger för konsultation. Högalidskolan har också klasskonferenser där olika stödbehov kartläggs. Olika former av diagnostiskt material används också i de lägre årskurserna.

Vid inspektionen framkommer att Högalidskolans tidigare organisation av elevvården med ett "miniteam" inte fungerade tillfredsställande. Elevvården hantearades tidigare huvudsakligen inom arbetslagen. Inspektionen visar att skolan numera medvetet och tydligt arbetar med att utveckla sitt arbete för att ge stöd

till de elever som är i behov av särskilt stöd. Om en elevs skolsituation behöver kartläggas och stödjas utanför arbetslaget behandlas elevens skolsituation i skolans elevvårdsteam som består av rektorn, två specialpedagoger, skolsköterskan, studie- och yrkesvägledare samt en lärare. Elevvårdsteamet har möte en gång per vecka. Skolan kan också vid behov kontakta kommunens centrala stödteam som består av skolläkare, kurator, psykolog, specialpedagoger och en sekreterare. Vid behov genomförs formella elevvårdskonferenser.

Utarbetandet av åtgärdsprogram samt uppföljningar genomförs av lärare i samverkan med specialpedagog. Någon tydlig gemensam mall för åtgärdsprogram framkommer inte vid inspektionen men en sådan håller på att arbetas fram på Högalidskolan.

Vid inspektionen framkommer en osäkerhet om åtgärdsprogram utarbetas för samtliga elever som är i behov av särskilda stödåtgärder. Vidare framkommer en osäkerhet avseende om Högalidskolan ger tillräckligt stöd till samtliga elever. Exempelvis har tidigare stödåtgärder för ett antal elever av olika orsaker upphört och någon tydlig bild av hur skolan i nuläget stödjer dessa elever framkommer inte. På Abisko skola finns åtgärdsprogram utarbetade för de elever som behöver särskilda stödåtgärder.

Vid inspektionen framkommer att bedömning och betygsättning diskuteras ofta och medvetet inom Högalidskolan. Någon samverkan och diskussion mellan skolorna inom Kiruna kommun förekommer sällan. Elever anser att deras engagemang och uppförande på lektioner samt skriftliga prov och arbeten är avgörande för betygsättningen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen inom Högalid-Abisko rektorsområde i de flesta avseenden är av god kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att eleverna fördelas på grupper utan beslut av rektorn vilket inte är förenligt med författningarnas krav.

Vidare bör Högalidskolan fortsätta att utveckla sitt arbete med elever i behov av särskilt stöd och säkerställa att samtliga elever får det stöd de behöver. Högalidskolan dokumentation avseende elevernas kunskapsutveckling bör också förbättras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorsområdet har en ny rektor från och med höstterminen 2004. Rektorsområdet består av cirka 100 anställda. Rektorn använder i nuläget ingen extra ledningsresurs utöver den egna tjänsten.

Vid inspektionstillfället har rektorn endast arbetat i rektorsområdet under cirka en månad. Inspektionen visar att elever och föräldrar känner till vem som är rektor samt att rektorn, utifrån givna förutsättningar, är förtrogen med verksamheten. Rektorn och en representant från respektive arbetslag träffas en gång i veckan. Inspektionen visar att den pedagogiska verksamheten och arbetet i huvudsak styrs av arbetslagen.

Rektorsområdet upprättar årligen en kvalitetsredovisning som också delvis utgör arbetsplan för de två skolorna. Arbetslagen på Högalidskolan har också utarbetat egna arbetsplaner. Någon särskild arbetsplan för Abisko skola finns inte upprättad. Enligt kommunen utgör skolornas kvalitetsredovisningar också en arbetsplan för genomförandet av verksamheten.

Kvalitetsredovisningen utgår i huvudsak från arbetslagens beskrivningar och bedömningar av olika mål och processer i verksamheten. Personalen vid Abisko skola utgör ett arbetslag som kvalitetsredovisar utifrån verksamheten vid Abisko skola. Skolans tidigare rektor har sedan sammanställt de olika arbetslagens redovisningar.

I den senaste kvalitetsredovisningen har rektorsområdet valt att redovisa fyra områden utifrån kommunens skolplan. Det är "Kiruna och omvärlden", "Demokrati och inflytande", "Lärandet" och "Barn i behov av särskilt stöd". Bedömningen av måluppfyllelsen i verksamheten bygger i huvudsak på personalens reflektioner och bedömningar utifrån läsårets arbete. Redovisning från personal vid Abisko skola finns med under området "Demokrati och inflytande".

Inspektionen visar att kvalitetsredovisningen för Högalid-Abisko rektorsområde endast bedömer och beskriver ett fåtal av de nationella målen vad gäller verksamheten vid Abisko skola. Vidare innehåller inte redovisningen någon samlad bild av hur Högalidskolan uppnår de nationella målen och vilka åtgärder som eventuellt skall vidtas. Redovisningen utgår och beskriver verksamheten utifrån enskilda arbetslag som redovisar olika utvalda delmål. Exempelvis behandlas skolornas kunskapsresultat i kvalitetsredovisningen.

Personalen vid Högalidskolan upplever kvalitetsredovisningen som ett bra instrument för att utveckla verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete inom Högalid-Abisko rektorsområde i de flesta avseenden håller en godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdets kvalitetsredovisning bör förbättras så att den tydligare innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna som helhet har nått de nationella målen för utbildningen. Rektorsområdet bör också tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra.

Inspektörerna bedömer också att rektorn bör ta ett tydligt ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Information om skolornas verksamhet får föräldrarna genom utvecklingssamtal, skolans hemsida och genom sina barn. Förekomsten av föräldramöten varierar mellan olika årskurser. I några årskurser har skolan skickat hem veckobrev med information. Föräldrar uppger generellt att de är nöjda med den information som de får angående skolans verksamhet och om de rättigheter och skyldigheter som elever och vårdnadshavare har.

Skolorna erbjuder tyska, franska och spanska som språkval från och med årskurs 7. Eleverna får också prova på de olika språken under årskurs 6. Av språken är spanska det språk som flest elever har valt.

För de äldre eleverna på Högalidskolan anordnas elevens val i form av ett antal kurser inom utvalda ämnen. Kurserna ger möjlighet till fördjupning och breddning av elevernas kunskaper. På Abisko skola går det inte att identifiera något allsidigt urval av ämnen som elevens val. Personalen uppger att elevens val genomförs genom att eleverna har uteaktivitet under cirka 20 minuter per dag under vilken eleverna får turas om att välja exempelvis olika lekar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till utbildning inom Högalid-Abisko rektorsområde i de flesta avseenden är av god kvalitet.

Abisko skola genomför dock inte elevens val i enlighet med författningarnas krav.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Högalidskolans årsredovisning för 2003 anges att det fördelas mer resurser till de yngre åldrarna. Vid behov omfördelas resurser under läsåret. Vid inspektionen framkommer dock olika uppfattningar bland personal avseende hur resurs-

fördelningen inom skolan i realiteten går till. Någon tydlig anpassning av resursfördelning utifrån elevernas behov framkommer inte vid inspektionen.

Inspektionen visar att personalen på skolorna har utbildning för den undervisning som de i huvudsak skall bedriva. Enligt rektorsområdets årsredovisning saknas bara utbildad personal i ämnet musik. Personal med specialpedagogisk kompetens finns i rektorsområdet.

Eleverna har generellt god tillgång till läromedel som är lämpade för verksamheten. Inspektionen visar dock att Högalidskolans verksamhet delvis bedrivs i trånga lokaler. Lokalerna är inte fullt ut anpassade för elever med rörelsehinder.

Personal på Högalidskolan har under senare läsår kompetensutvecklats inom samtalsmetodik och problembaserat lärande. Några i personalen studerar på den särskilda lärarutbildningen vid Umeå universitet. Vid inspektionen framkommer att resurserna för kompetensutveckling på den senaste tiden har minskat och möjligheten till kompetensutveckling är begränsad.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorsområdet har godtagbara förutsättningar att nå de mål som anges i läroplaner och kursplaner.

Inspektörerna bedömer dock att rektorsområdet bör förbättra sitt arbete med att ge personalen den kompetensutveckling som krävs för att de även fortsättningsvis skall kunna utföra sina uppgifter på ett professionellt sätt.

Vidare kan Högalidskolan förbättra de lokalmässiga förutsättningarna för sin pedagogiska verksamhet. Högalidskolan kan också ytterligare säkerställa att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärarna gör.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Högalid-Abisko rektorsområde övergripande är av godtagbar kvalitet. Eleverna inom rektorsområdet är överlag trygga och trivs i sin skola.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas delaktighet och inflytande på Högalidskolan, såväl i gemensamma frågor av intresse för eleverna som i deras undervisningssituation,
- skolans kunskapsresultat så att fler elever når målen i alla ämnen samt att fler elever når de högre betygsstegen,
- handlingsprogram mot kränkande behandling,
- Högalidskolans övergripande arbete med värdegrundsfrågor och elevers och föräldrars delaktighet i detta arbete,
- Högalidskolans arbete med elever i behov av särskilt stöd,
- Högalidskolans arbete med dokumentation av elevernas kunskapsutveckling,
- kvalitetsredovisningen och särskilt tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra samt

- arbetet med att ge personalen den kompetensutveckling som krävs.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Eleverna vid Högalidskolan fördelas på grupper utan beslut av rektorn vilket inte är förenligt med författningarnas krav (4 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Abisko skola genomför inte elevens val i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-01-13	Umeå

Jonas Hedström
Pererik Hagberg